

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 18/2014

23.9.2014

VIERAANVARAISUUS EDUT JA LAHJAT SEURAKUNNASSA

Kirkkohallituksessa on yhdessä hallinto-osaston ja Kirkon työmarkkinalaitoksen kanssa laadittu ohje vieraanvaraisuuden, etujen ja lahjojen vastaanottamisesta seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä.

Tämän ohjeen tarkoituksena on vastata käytännössä esiin tulleisiin kysymyksiin siitä, mitä asioita seurakunnan henkilöstön on otettava huomioon, jos heille tai seurakunnalle tarjotaan etua, lahjoja tai vieraanvaraisuutta sidosryhmäyhteistyössä tai muissa virka- tai työtehtävissä.

Yleiset periaatteet

Ulkopuolisten tahojen tarjoaman taloudellisen etuuden hyväksyttävyyden arvioinnissa keskeisenä säädöspohjana ovat viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden asemaa koskevat yleiset säännökset sekä rikoslain rangaistussäännökset. Kirkkolain (1054/1993) 6 luvun 26 §:n mukaan seurakunnan viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työjohto- ja valvontamääräyksiä. Viranhaltijan on toimittava tehtävässään tasapuolisesti ja käyttäytyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla. Viranhaltija ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä sellaista taloudellista tai muuta etua, josta säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvussa. Työsopimuslain 3 luvun 1 §:n mukaan työntekijän on tehtävä työnsä huolellisesti noudattaen niitä määräyksiä, joita työnantaja antaa toimivaltansa mukaisesti työn suorittamisesta. Työntekijän on toiminnassaan vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa.

Tasapuolisuus ja henkilöstön puolueettomuus luovat perustan seurakunnan toiminnalle. Seurakunnassa on huolehdittava tarkkaan, että toiminta on puolueetonta ja myös näyttää puolueettomalta sidosryhmien ja kansalaisten näkökulmasta.

Henkilöstöön kuuluva ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan etua, jos se voi heikentää luottamusta viranhaltijaan / työntekijään taikka seurakuntaan, eikä tule ottaa vastaan vieraanvaraisuutta, etua tai matkaa, jos se antaa aiheen epäillä, että tehtävien tasapuolinen ja moitteeton hoito vaarantuu.

Seurakunnan henkilöstöön kuuluva ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Asiaa arvioitaessa voidaan ottaa huomioon mm. seuraavia seikkoja:

- viranhaltijan/työntekijän asema ja tehtävät
- tarjotun edun arvo, laatu ja toistuvuus
- vastavuoroisuus
- miltä asia näyttää ulkopuolisen silmin, pyritäänkö sillä vaikuttamaan henkilön toimintaan, johtaako se kiitollisuudenvelkaan
- muut asiaan vaikuttavat tekijät ja olosuhteet.

Vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Kun seurakunnan henkilöstölle tarjotaan vieraanvaraisuutta, tulee jokaisen henkilöstöön kuuluvan kysyä itseltään:

- Miksi minulle tarjotaan tällainen etuus?
- Millaisista motiiveista otan tarjouksen vastaan?
- Miltä asia näyttäisi julkisuudessa?

Edustustilaisuuteen osallistumisessa oleellista on, että tapahtumaan osallistumiselle täytyy olla seurakunnan tarpeesta johtuva syy.

Kaiken vieraanvaraisuuden vastaanottamisesta on pidättäydyttävä silloin, kun on meneillään hankintakilpailu, johon vieraanvaraisuuden tarjoajan on mahdollista osallistua tai jos muutoin valmistellaan vastaavaa hankintapäätöstä.

Yleisperiaatteita ovat:

- Ulkopuolisten kustantamalle lounaalle, päivälliselle tai muulle vastaavalle voi osallistua, jos ne ovat tavanomaisia ja kohtuullisia eikä osallistuminen ole omiaan heikentämään luottamusta asianomaisen toiminnan tasapuolisuuteen.
- Yhteistyötahojen järjestämiin tavanomaisiin tilaisuuksiin (seminaarit, kulttuuritapahtumat ja vastaavat tilaisuudet), joihin osallistutaan yleisesti ja joilla on liittymä virka-/työtehtäviin tai jotka muuten ovat seurakunnan edun mukaisia, on hyväksyttävää osallistua. Tavanomaisuuden arviointi jää tilaisuuteen kutsutun omaan tai yhdessä esimiehen kanssa tehtävään harkintaan.
- Tavanomaisesta yhteydenpidosta poikkeavaan kutsutilaisuuteen (esimerkiksi yöpymismajoitusta edellyttävät seminaarit, kulttuuritapahtumat tai vastaavat) osallistuminen edellyttää aina esimiehen tapauskohtaista harkintaa ja hyväksyntää. Peruslähtökohta on, että seurakunta suorittaa tuolloin osallistumisesta aiheutuvat kulut.
- Kohtuullisen lahjan vastaanottaminen on sallittua. Esimerkiksi kohtuulliset ja tavanomaiset merkkipäivälahjat ja joululahjat voi ottaa vastaan. Seurakunnan henkilöstöön kuuluvalla on kuitenkin aina oikeus ja mahdollisuus kieltäytyä hänelle viran/työtehtävien hoidon yhteydessä osoitetusta lahjasta.
- Mikäli edun, tilaisuuden tai lahjan sallittavuudessa ilmenee epäetuisuutta, on syytä kääntyä esimiehen puoleen ja varmistaa hänen kantansa ja hyväksyntänsä tilanteen suhteen.

Vieraanvaraisuuden osoittaminen

Tavanomaisuus ja kohtuullisuus määrittävät yhteistyökumppaneille järjestettävää tarjoilua. Tilaisuuksien järjestämisessä ja vieraanvaraisuuden osoittamisessa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Tilaisuudesta on sovittava etukäteen esimiehen kanssa, joka myös hyväksyy tilaisuuden laskut.
- Jokaisella tilaisuudella on oltava isäntä, jolla on kokonaisvastuu tilaisuuden ohjelmasta, aikatauluista ja tarjoilusta.
- Edustuslaskuun on merkittävä tilaisuuden tarkoitus ja osallistuneiden nimet. Tavoite on, että vieraita on vähintään yhtä paljon kuin isäntiä.

Lahjat

Pääsääntöisesti seurakunnan henkilöstöön kuuluvan ei tule ottaa vastaan muita kuin vähäarvoisia mainos- tai muita lahjoja. Vierailujen yhteydessä saadut kohtuulliset kohteliaisuuslahjat kuuluvat ensisijaisesti seurakunnalle (esim. taide-esineet, teokset), mutta ne voivat jäädä myös viranhaltijalle tai työntekijälle itselleen (esim. koriste-esineet, asusteet, astiat).

Viranhaltijan tai työntekijän merkkipäivän tai eläkkeelle lähtöpäivän yhteydessä on oikeus ulkopuoliselta taholta ottaa vastaan kohtuullinen tavanomainen esinelahja. Käteisen rahan vastaanottamisen (virkatoimeen/työtehtävään kuuluvasta toimenpiteestä) voidaan katsoa olevan aina lainvastaista. Lahjakortti on verrattavissa käteiseen.

Seurakunnan henkilöstöön kuuluvalla on aina oikeus ja mahdollisuus kieltäytyä hänelle viran/tehtävien hoidon yhteydessä osoitetusta lahjasta.

Matkat

Kaikista matkoista tulee aina olla seurakunnan toimivaltaisen viranomaisen (yleensä kirkkoneuvosto) päätös. Pääsääntönä on, että seurakunta maksaa aina henkilöstönsä tehtävien edellyttämät matkustamiskustannukset. Aina kun ulkopuolisen tarjoutuu maksamaan edes osan matkustamiskustannuksista, seurakunnassa on tarkkaan pohdittava samoja kysymyksiä kuin silloin, kun viranhaltijalle/työntekijälle tarjotaan vieraanvaraisuutta tai lahjoja: miksi seurakunnalle/henkilölle tarjotaan tällainen matka? Millaisista motiiveista seurakunta ottaa tarjouksen vastaan? Miltä asia näyttäisi julkisuudessa?

Ulkopuolisen kustantaman matkan tekeminen vapaa-ajalla yksityishenkilönä ei muuta matkan hyväksyttävyyttä. Suosituksena on se, että henkilö kieltäytyy tällaisista tarjouksista.

Seurakunnassa tulee olla kirkkoneuvoston hyväksymä matkustussääntö, jossa tarkemmin määritetään erilaiset matkat ja niistä aiheutuvien kustannusten korvaukset.

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pirjo Pihlaja

ISSN 1797-0326